

Wienerbørnene hos Straarupfamilien i Hjarup .

Såvel i forbindelse med 1. Verdenskrig som 2. Verdenskrig var der såkaldte ”wienerbørn” i Danmark. Det var hhv. i årene 1919-1925 og i 1954/55. I begge tilfælde var det som følge af den store armod og sult der prægede Østrig efter nederlagene i de 2 krige. Der var ca. 25.000 hhv. ca. 15.000 børn i Danmark.

Hos Anders og Dagny Straarup var der således omkring 1920 et wienerbarn, der hed Albert Jerabek. Han har været 13-14 år gammel. Jeg ved ikke hvor længe han var der – men typisk var wienerbørnene i Danmark mellem 3 og 12 måneder.

På samme tid havde Anders' bror, Iver, og dennes hustru et wienerbarn der hed Maria Schuh. Maria Schuh blev senere adopteret, og hendes gravsten står på Hjarup Kirkegaard. Maria døde allerede i 1929 af tuberkulose.

Albert vendte tilbage til Wien – velnæret, velklædt og solbrændt. Og meget taknemmelig. En taknemmelighed han opretholdt resten af sit i øvrigt lange liv. Han blev et stykke over 90 år – og var til det sidste i usædvanlig god åndelig som fysisk form. Det er særligt værd at bemærke, når man tænker på hvilke trængsler han havde været udsat for. Udover sin svære opvækst blev han som ung mand indrulleret i hæren og deltog under 2. verdenskrig på Østfronten. Efter krigen kom han i russisk fangelejr i flere år. I mange år var hans kone, Rudi, under meget vanskelige forhold alenemor med 2 børn, drengen Bertie (født 1944) og pigen Fritzie (født 1946).

Jeg ved ikke nærmere hvorledes det gik til, men i hvert fald gentog historien sig, idet sønnen Bertie kom til Hjarup Vestergaard som ”wienerbarn”. Det har været ca. 1954. Jeg kan svagt huske det, fordi han noget af tiden var hos mine forældre, da vi boede i Ullerup ved Sønderborg. Albert var lidt af en rod – han havde haft en opvækst uden en far; det meste af tiden under kummerlige forhold. Formentlig blev han afsat lidt af tiden hos mine forældre, idet min far var lærer og både kunne tale og skælde ud på flydende tysk. Han fik ganske rigtig set også ret hurtigt respekt for min far. Det har Bertie selv fortalt – også at han satte meget stor pris på min far.

Gennem alle årene har der været udvekslet breve og aflagt besøg. I 1958, mener jeg det var, var hele Jerabek-familien i Danmark på besøg – de var rundt hos flere af familiemedlemmerne. I 1961 var mine forældre og jeg på besøg hos Jerabeks i Wien. De boede midt i Wien i en lille lejlighed – men alligevel insisterede de på at vi boede hos dem. Trange forhold – men meget varme forhold. En lidt pudsig ting jeg husker er, at vi fik lagkage til morgenmad – det var deres måde at vise os, hvor glade de var for vort besøg. Vi var så at sige sammen med dem døgnet rundt – og de vidste ikke alt det gode de ville gøre for os. Det var en stor oplevelse, som jeg har mange minder fra!

Næste gang vi så dem var i 1994 hvor de blev inviteret med til mine forældres guldbryllup. Hele familien kom (incl. de ægtefæller børnene i mellemtiden havde fået). Igen blev flere andre familiemedlemmer besøgt.

I 1997 besøgte jeg, min kone og mine forældre Jerabeks i Wien. Det blev en yderst rørende oplevelse. ”De gamle” var jo kommet op i årene og de var helt klar over at det var sidste gang de skulle ses. Igen oplevede vi en gæstfrihed ud over alle grænser. De insisterede på at betale for mine forældres hotelophold (tæt på hvor de gamle boede – stadigvæk i den samme lejlighed). Min kone og jeg boede hos Bertie og hans italienske hustru, Mariangela. Vi så alt hvad der er værd at se og lytte til i Wien (Bertie er en fantastisk guide – og meget vidende om sit lands kultur og historie; ”roden” havde udviklet sig til en høflig mand). Wieneroperaen, Wienersängeknaben, Den spanske Rideskole, Stephansdom alle slottene osv. Vi havde også en aften i Grinzing selvfølgelig – og i Fritzies og hendes mands lejlighed spillede Fritzie og jeg op til dans med klaverspil – og de gamle dansede med hinanden og græd lidt indimellem. Albert var da over 90 år – men dansede og sang

som en ung mand. Hans voldsomme oplevelser med krigene var ikke til at se eller mærke – kun når han talte om Danmark blev han meget, meget rørt. Vi blev overøst med gaver da vi tog af sted hjem til Danmark.

Mindst 1 gang om året skriver Rudi (Alberts kone) til min mor – og af og til børnene også. Sommetider er der en gave med i form af en Sachertorte eller lignende. Det samme gør vi selvfølgelig.

Midt i følgerne af kriges elendighed og rædsel kan der altså opstå noget meget menneskeligt. Jeg ved der er andre danske familier der stadig har forbindelse til deres wienerbørn, men det er nok de færreste der har haft det til to generationer af wienerbørn fra samme familie. Det skal tilføjes, hvis det ikke skulle være fremgået af ovenstående, at alle har klaret sig godt. Albert og Rudi har haft kontorjobs og har aldrig manglet noget siden få år efter Albert kom hjem fra russisk fangenskab. Deres søn, Bertie, var indtil sin pensionering for 1 år siden højt placeret embedsmand i EU og Fritsie står umiddelbart foran sin pensionering som gymnasielærer. Kun Fritsie fik et barn, som nu læser til arkitekt.

Det ville ikke undre mig om vores generation ses igen – her eller der. Med næste generation igen stopper forbindelsen sikkert. - efter mere end 100 års varighed. Man siger jo: ”om 100 år er al ting glemt” - måske det her ikke er alligevel, nu hvor jeg har skrevet om det.

Viborg den 10. marts 2010.

Knud Lindkjær Rasmussen